

ธงชัย'มอง6ตุลา

ธงชัย วินิจจะกุล'เสนอมอง6ตุลา'ก้าวพ้นกรอบเดิม ต้องมีกระบวนการตัดสิน'ถูก-ผิด'

26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

ศ.ดร. ธงชัย วินิจจะกุล อาจารย์ภาคประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยคอนซิน กับมุมมองข้อถกเถียงและประเด็นความขัดแย้งเรื่อง "6ตุลา" เสนอทาง ต้องมีกระบวนการตัดสิน'อะไรถูกอะไรผิด'

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์ : ตาม : ประวัติศาสตร์ช่วงเหตุการณ์ 6 ตุลาฯ ควรค่าแก่การศึกษา แต่สังคมไทยในวงกว้างยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ อาจารย์คิดว่าหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบ หรือรัฐบาล หรือภาคประชาสังคม ควรจะขับเคลื่อนในแง่การชำระประวัติศาสตร์ช่วงนั้นให้เป็นบทเรียนต่อสังคมไทยได้อย่างไรครับ

10 กว่าปีที่ผ่านมา ฝ่ายถูกกระทำเมื่อ 6 ตุลา เป็นฝ่ายเล่าเรื่อง คณะกรรมการทอ.ใจ อึ้งภากรณ์ และ อ.ชลธิรา สัตหวัฒนา รวบรวมปากคำฝ่ายนี้หลายสิบคน แต่ตลอด 30 กว่าปีมานี้ เรารู้้น้อยมากเกี่ยวกับฝ่ายกระทำการ ใครเป็นใคร โดยเฉพาะระดับสั่งการวางแผน ทั้งการบุกฆรรณศาสตร์ ลงมือใช้อาวุธ และก่อนหน้า 6 ตุลา อย่างการจัดตั้งฝ่ายขวา ปลุกระดมเตรียมการให้ผู้คนเกลียดชังฝ่ายซ้ายถึงขนาดฆ่ากันได้ ฝ่ายที่ลงมือปราบเมื่อ 6 ตุลา เขาไม่พูด เขาปิดปากเงียบสนิท สมักรเป็นข้อยกเว้น เขาพูดจาไม่รับผิดชอบ แต่ไม่ใช่เพราะเขารู้มากหรือเป็นตัวการสำคัญ ผมคิดว่าถ้าสมักรู้มากจริง เขาคงปิดปากสนิทเช่นกัน การจะตั้งกรรมการหรือคนที่มีอำนาจและหน้าที่เรียกพยานมาให้ข้อมูลก็คงดี และจะมีประโยชน์มากหากสามารถเรียกฝ่ายกระทำการมาเปิดเผยข้อมูลด้วย

ตรงนี้ ผมอยากฝากด้วยว่ามีข้อมูลที่เปิดเผยเข้าถึงมากกว่าที่เราเข้าใจ แต่ความพยายาม ลงแรงมีไม่พอ ตัวอย่างเช่น ตัวเลขผู้เสียชีวิตอย่างเป็นทางการสับสนกว่า 20 ปี หรืออาจเรียกว่ายังสับสนอยู่ก็ได้ ทั้งๆที่มีเอกสารของทางราชการอยู่ให้ค้นได้ เรื่องแบบนี้หนังสือพิมพ์ก็ควรทำ ทำได้ และจะเผยแพร่ต่อสังคมในวงกว้างด้วย โดยไม่ต้องรอบรรจุเป็นตำราเรียนแต่อย่างใด

แต่ผมคิดว่าปัญหาเรื่องข้อมูลไม่พอหรือคนเข้าไปถึงข้อมูลถูกต้องแค่ส่วนเดียว ปัญหาที่ว่าทำไมสังคมไม่รับรู้จดจำ ไม่เรียนรู้อะไรเลย ไม่ใช่เป็นเพราะขาดข้อมูล ไม่ใช่เพียงเพราะไม่อยู่ในตำราเรียน ผมสงสัยว่าคุณจะให้ตำราเรียนเขาเขียนอะไร แค่อัดข้อมูลดิบอย่างนั้นหรือ?

มีเรื่องราวในอดีตตั้งเยอะแยะที่เราไม่รู้คนเดียว ข้อมูลแทบไม่มี แต่เรารู้และเชื่อกันได้เป็นตุเป็นตะ ทำไม?

อดีตที่สังคมหนึ่งๆสามารถจดจำได้ รับผิดชอบต่ออดีตที่"ลงตัว" ระดับหนึ่ง หมายความว่าต้องเกิดการประมวลขึ้นมาเป็น "เรื่อง" ที่มีความหมายหรือมีข้อสรุประดับหนึ่ง สรุปได้สั้นๆมีความหมายสั้นๆก็มีบทเรียนสั้นๆที่ไม่เห็นจะต้องอาศัยข้อมูลอะไรมากมาย ถ้ามีการสรุปลึกซึ้งหลายด้าน เกิดความหมายหลายแง่มุม ก็เป็น

บทเรียนหลายด้าน แต่ก็ต้องอาศัยข้อมูลที่เป็นมากมายขึ้น การสรุปให้อคติลงตัว ไม่ได้หมายความว่าเหลือเพียงความเห็นเดียว เรื่องเดียว ความหมายเดียว คนเดือนตุลาอาจต้องการแบบนี้ แต่มันไม่มีทางเป็นไปได้ แต่หากปล่อยให้ข้อมูลลยกระจัดกระจายโดยไม่มีการตัดสินเชิงคุณค่าที่จำเป็น อดีตเรื่องนั้นๆก็จะไม่กลายเป็นบทเรียนให้จดจำอะไรเลย ไม่เกิดบรรทัดฐานทางการเมือง ศิลธรรมอะไรเลยแก่สังคม

กรณี 6 ตุลา ปัญหาจึงไม่ใช่แค่การหาข้อมูลและเปิดเผยในวงกว้าง แต่ปัญหาอยู่ที่ว่าต้องมีการตัดสินว่าอะไรถูกอะไรผิด ผมหมายถึงความผิดของฝ่ายซ้ายฝ่ายนักศึกษาด้วย เช่น การปลุกระดมในหมู่ฝ่ายซ้ายให้เกิดสังหารประชาชนก็ไม่เบาเช่นกัน เพียงแต่เป็นลมปากที่ไม่มีอำนาจรัฐ ไม่มีงบประมาณหรือกลไกรัฐไปทำอะไรใคร ในขณะที่การปลุกระดมของฝ่ายขวาลงเอยด้วยการฆ่าผู้นำกลุ่มองค์กรประชาชน 50-60 คนและจบลงด้วย 6 ตุลาคม

ผมหมายถึงการตัดสินถูกผิดที่อาจลงเอยว่าทั้งถูกปนผิด ทั้งความไม่ผิดกฎหมายแต่อันตรายทางการเมือง ทั้งเจตนาและไม่เจตนา

การพูดถึง 6 ตุลาจนถึงทุกวันนี้ ยังตระหนักข้อนี้น้อยมาก พวกกันแต่เรื่องข้อมูล ผมไม่แน่ใจว่าสังคมไทยจะกล้าลงมือกระ แต่หากไม่ทำ ข้อมูล 6 ตุลาจะไม่กลายเป็นบทเรียน หรือมีสาระอะไรสักอย่างที่สังคมจดจำ

ถาม : ในมุมมองของอาจารย์คิดว่า การที่ประวัติศาสตร์เหตุการณ์ 6 ตุลาฯ ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นในช่วงนี้ เป็นเพียงการตอบโต้กันทางการเมือง แล้วสุดท้ายก็เงียบหายไปเหมือนเคย หรือจะเป็นการจุดประกายให้ชำระประวัติศาสตร์กันอย่างจริงจังเสียทีครับ

ผมก็สงสัยเหมือนกัน ผมเชื่อว่ากระแสประณามสมัครตอนนี้ มีทั้งจากผู้ที่แค้นต่อ 6 ตุลาจริงๆและพวกฉวยโอกาส(ผมไม่เคยบอกว่ามีแต่พวกหลังอย่างที่ประชา บุรพาวุธีสรูปผิดๆใน”กรุงเทพธุรกิจ” คุณประชาทำเป็นรู้มาก แต่จับแพะชนแกะ และรายงานมั่วๆบ่อยเหลือเกิน เขียน โดยไม่ต้องรับผิดชอบอะไรเลย)

ผมขอฝากอีกครั้งนะครับว่าฝ่ายที่เขากระทำการเมื่อ 6 ตุลา มีวิธีทำให้ 6 ตุลา เป็นเรื่องเล็กๆไม่สำคัญอะไรเลย ที่ดี และได้ผลกว่านายสมัครมากนัก คือ เงียบ เขาไม่พูดเลย คนที่ร่วมหอลงโรงกับคนพวกนี้ในวิกฤตการเมืองที่ผ่านมาจึงควรละอายใจที่ร่วมมือกับพวกเขา ไม่ต่างอะไรกับที่ดำพวกตุลาชินนะแหละ และควรมีความละอายพอที่จะไม่ออกมาทำตัวเป็นคนที่ยึดปัด แคร้กับ 6 ตุลาเสียเหลือเกิน สิ่งที่เขาควรทำคือหาวิธีจัดการกับการปิดปาก ทำตัวเป็นผู้มีคุณธรรมของผู้ก่อการเมื่อ 6 ตุลา เพราะน่ากลัวและบิดเบือนลบเลือน 6 ตุลา เสียยิ่งกว่าสมัครเสียอีก

ถาม : การที่นักการเมืองหลายคนที่มีส่วนในเหตุการณ์ 6 ตุลาฯ ออกมาพูดในทำนองบิดเบือนประวัติศาสตร์ที่รับรู้กันพอสมควรแล้ว เช่น กรณีของคุณสมัครที่ไปพูดกับสื่อต่างประเทศว่ามีคนตายแค่คนเดียว หรือกรณีของคุณเฉลิม ที่ระบุว่าจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์นองเลือด เป็นเพราะตำรวจกองปราบมาแล้วทำปิ่นลั่น เหล่านี้จะ

กลายเป็นตัวเร่งทางการเมืองทำให้สถานการณ์บ้านปลายจนเกิดความรุนแรงรอบใหม่หรือไม่ครับ หรือว่าสุดท้ายก็ไม่มีอะไรในกอไผ่ แล้วจบๆ กันไป

ผมแปลกใจและสงสัยมากกับความกังวลแบบกระต่ายตื่นตูมว่าจะบ้านปลายเกิดความรุนแรงเพียงเพราะพูดเรื่อง 6 ตุลาต่อสาธารณะ หนังสือพิมพ์ชอบยกข้อนี้เหลือเกิน ผมเห็นว่าคำถามของคุณเป็นอีกวิธีที่ทำให้คนกลัวและไม่อยากให้มีการสะสางเรื่อง 6 ตุลา การแสวงหาคำตอบว่าจะไรถูกผิดเป็นเหตุให้เกิดความรุนแรงอีกครั้ง ก็แปลว่าสังคมไทยล้มเหลวในเรื่องการสร้างบรรทัดฐานความยุติธรรม ทำไมเราจึงยอมให้มีทางออกแค่ 2 ทาง คือ รุนแรงหรือไม่มีอะไรในกอไผ่ สังคมไทยไม่มีความสามารถที่จะสร้างสรรค์ให้มีความคืบหน้าโดยไม่มี ความรุนแรง เชี่ยวหรือ

ถาม : บทเรียนจากเหตุการณ์ 6 ตุลาฯ คือการไม่ยอมรับความต่างของอุดมการณ์ทางการเมือง อาจารย์คิดว่าสังคมไทยก้าวพ้นสภาพดังกล่าวไปหรือยัง หรือว่ายังอยู่ในวังวนเดิมๆ แล้วก็ลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดการนองเลือดได้อีกทุกเมื่อ เหมือนกับไม่มีใครรับประกันได้ว่าจะไม่มีการปฏิวัติรัฐประหารซ้ำอีกในบ้านเรา

ดีขึ้นหลายด้าน แต่ไม่ดีขึ้นและแย่ลงด้วยซ้ำในหลายเรื่อง การยอมรับความแตกต่างระหว่างชาย-ชวา ไม่เป็นปัญหาอีกต่อไปเพราะสงครามเย็นทั้งในและนอกประเทศยุติ ชวา-ชาย สมัยก่อนจึงหมดความสำคัญไปตั้งนานแล้ว การแบ่งฝ่ายแบบอื่นขึ้นมาแทนที่

ความต่างในบางเรื่องที่เราไม่เคยสนใจพอ จึงกลับปะทุขึ้นมา สังคมไทย(ไม่ใช่แค่รัฐบาล แต่รวมทั้งรัฐบาล)งุนงงและไม่รู้จะทำอย่างไร เช่นกรณีชาวมลายูมุสลิมชายแดนใต้ ความรุนแรงเกลียดชังมากเหลือเกิน

ความต่างในบางเรื่องเราไม่เคยอนุญาตให้ดำรงอยู่เลย แย่กว่าสมัยก่อนด้วยซ้ำ เช่น เราไม่ยอมให้คนไทยคิดต่างเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์ ความเกลียดชังรุนแรงต่อกรณีนี้ยังมีมากเหลือเกิน

ผมไม่แน่ใจว่าสังคมไทยยอมรับความแตกต่างทางความคิดมากขึ้น ผมคิดว่าเราเข้าใจผิดว่าเมื่อชวา-ชายไม่เป็นปัญหา ก็แปลว่าเราใจกว้างขึ้น ผมคิดว่าปัจจัยที่กำหนดความเป็นเราเป็นเขา เป็นไทยเป็นศัตรูเปลี่ยนแปลงลำดับความสำคัญแค่นั้นเอง

แค่การนองเลือดหรือไม่ ยังมีปัจจัยอื่นๆอีก ไม่ใช่เรื่องใจกว้างใจแคบ

ถาม : แน่แน่นอนว่าคงไม่มีใครอยากให้เกิดการขยายผลวิวาทะกรณี 6 ตุลาฯของบรรดานักการเมืองให้กลายเป็นความรุนแรงในบ้านเมืองอีก อาจารย์คิดว่าสังคมไทยควรมีทางออกในเรื่องนี้อย่างไรบ้างครับ

นี่ก็คำถามแบบกระต่ายตื่นตูมอีกแล้ว ผมว่าเป็นวิธีทำให้คนกลัวการพูดถึง 6 ตุลาต่อสาธารณะ ควรหยุดข่มขู่พรรค
นี้เสียที ทางออกก็คือ กล้าเผชิญหน้าอย่างรับผิดชอบ ยุติธรรม และไม่ต้องผสมความเกลียดชังหรือทำให้อีกฝ่าย
หนึ่งเป็นศัตรู

ถาม : สิ่งที่นักวิชาการหลายท่านพูดในงานสัมมนาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อวันอังคารที่ 19 ก.พ. ว่าการ
เอยอ้างถึงประวัติศาสตร์ 6 ตุลาฯ ควรหลุดออกจากกรอบเดิมๆ ที่จำกัดเฉพาะเรื่องจำนวนผู้เสียชีวิต หรือใครคือ
ต้นเหตุของการนองเลือดนั้น อาจารย์มองว่ามีคตินี้ๆ ของเหตุการณ์ที่ควรกล่าวถึงเพื่อเป็นบทเรียนจริงๆ ของ
สังคมไทยมีอะไรบ้างครับ

ผมกลับเห็นว่าเรายังแทบไม่ได้พูดกันให้กระจ่างเลยว่าใครก่อเหตุอะไร อย่างไร ระดับไหน คุณจะให้เลิกคิดเลิก
ค้นขื่อนี้แล้วหรือ? ผมคิดว่ากรอบเดิมๆคือ 1. การเอาแต่โจมตีเป้านิ่งที่เห็นอย่างนายสมัคร 2. เห็นการชำระ
ประวัติศาสตร์เป็นแค่การรวบรวมข้อมูล 3. เห็นว่าทางออกคือการบรรจุลงตำราเรียนเป็นพอ

การออกให้พ้นกรอบเดิมๆจึงได้แก่ 1. สนใจคนที่ลบล้างบิดเบือน 6 ตุลาด้วยการไม่พูด กล้าตั้งคำถามและ
วิจารณ์คนที่อ้างตัวว่ามีคุณธรรมสูงส่ง แต่อดีตเคยเกี่ยวข้องกับ 6 ตุลา 2. เข้าสู่กระบวนการตัดสินใจอะไรถูก
อะไรผิด ในกระบวนการนี้จะนำเราไปสู่ข้อมูลอีกมากมายที่จำเป็นต่อการตัดสินใจ 3. ตำราเรียนจึงไม่ใช่จุดเริ่มต้น
ของทางออก แต่จะเป็นบททำร้ายๆของกระบวนการหาความยุติธรรม ซึ่งหากทำข้อ 2. ได้จริง ถึงเวลานั้นตำราเรียน
จะเขียนได้ง่ายขึ้น และมีออกมาเอะอะ โดยไม่ต้องเรียกร้องเลย

ถาม : อดีตคนตุลาฯในรัฐบาลชุดปัจจุบัน จำเป็นต้องแสดงความรับผิดชอบหรือจุดยืนบางประการตามที่มีบาง
ฝ่ายเรียกร้องหรือไม่ และท่าทีของผู้นำประเทศ รวมถึงรัฐมนตรีบางคนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในมิติต่างๆ ควร
จะเป็นอย่างไร จึงจะเป็นการสร้างทางออกที่สร้างสรรค์กับสังคม

สิ่งที่คุณอดิศร (เพียงเกษ) ทำควรชมเชย แต่ทางออกที่ดีที่สุดที่รัฐบาลสามารถทำได้คือช่วยให้เกิดกระบวนการ
ตามที่ผมเสนอมานำขึ้นในข้อ 1. และข้อ 6. โดยรัฐบาลไม่ต้องมาร่วมระดมสมอง แต่ผมสงสัยว่าทางออกที่เขาจะทำ
คือหยุดแกว่งปากหาเรื่อง หลบออกไปและไม่ทำอะไรทั้งนั้น